

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія природничих дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА

І МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ПРИРОДОЮ

для студентів

спеціальності

012 Дошкільна освіта

освітньо-професійної програми

Дошкільна освіта

освітньо-професійного ступеня

фаховий молодший бакалавр

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 1229

Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)

« » 20 23 р.

Київ-2023

Розробник: Мальцева Людмила Володимирівна,
викладач циклової комісії викладачів природничих дисциплін
Фахового коледжу «Універсум»
Київського університету імені Бориса Грінченка, викладач-методист

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії викладачів природничих дисциплін

Протокол від «30» серпня 2022 р. № 1

Голова циклової комісії [підпис] Людмила ГЛУХЕНЬКА

Робочу програму перевірено
« » _____ 2022 р.

Заступник директор
з навчально-методичної роботи [підпис] Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директор з навчальної роботи [підпис] Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 2023/2024 н.р. ([підпис]), «30» 01 2023 р., протокол № 1

на 20__/20__ н.р. (____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	3 /90
Курс	3
Семестр	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	3
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, в тому числі:	90
Аудиторні	42
Модульний контроль	6
Семестровий контроль	екзамен
Самостійна робота	12
Підготовка і складання підсумкового контролю	30
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: формування еколого-природознавчої компетентності як складової професійної підготовки фахівців у галузі дошкільної освіти, конкурентоспроможних на освітянському ринку праці, зорієнтованих на самовдосконаленні до вимог часу з природо центричним світоглядом.

Завдання навчальної дисципліни:

Формування еколого-природознавчої компетентності шляхом:

- засвоєння системи інтегрованих знань про природу (у контексті вивчення об'єктів та явищ природи) на основі формування природничо-наукової картини світу, способів навчально-пізнавальної діяльності та природоохоронної практики;
- розвитку умінь і навичок використання педагогічно доцільних засобів, методів і форм організації природо пізнавальної діяльності з дошкільниками;
- розвитку креативності та вміння творчо застосовувати знання з природничих і психолого-педагогічних наук під час ознайомлення дітей з природою;
- виховання соціально активної особистості, яка турбується про довкілля, охороняє та дбайливо використовує природні ресурси.

У студентів мають бути сформовані такі компетентності:

№ в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст
ЗК-1	Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання	2-9
ЗК-2	Здатність до пошуку, оброблення, аналізу, систематизації й узагальнення інформації з різних джерел та формулювання логічних висновків	1-10
ЗК-3	Здатність спілкуватися державною на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації.	2-11

ЗК-5	Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі, поваги до різноманітності і мультикультурності, індивідуальних особливостей	1-10
ЗК-6	Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих	1-11
ЗК-8	Критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності. Фахові компетентності спеціальності	1-10
ФК-1	Здатність до розвитку у дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).	1-9
ФК-3	Здатність до формування у дітей раннього та дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості (Я-концепції) дитини та усвідомлення власного місця у довкіллі.	3-8
ФК-6	Здатність до навчання дітей раннього і дошкільного віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки	11-18
ФК-7	Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, поваги до державних і національних символів України).	1, 4,6,7
ФК-9	Здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку навичок безпечної та екологічно доцільної поведінки і діяльності у	4-8

	побуті, природі і довкіллі.	
ФК-10	Здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку естетичного ставлення до довкілля, емоційного сприймання і переживання творів мистецтва	3,4,5
ФК-16	Здатність застосовувати сучасні засоби інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності.	3,5,6,7,8,9

Предметні компетентності:

- базові уявлення про різноманітність природних об'єктів, розуміння значення біорізноманіття для збереження стійкості природи;
- володіння методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації природних об'єктів;
- сучасні уявлення про принципи структурної й функціональної організації природних об'єктів, явищ живої та неживої природи;
- базові уявлення про основні закономірності й сучасні досягнення та тенденції розвитку природознавства;
- базові уявлення про закономірності утворення й індивідуального розвитку географічних, біологічних об'єктів, володіння методами роботи з природними об'єктами, явищами живої та неживої природи;
- базові уявлення про основи загальної та прикладної екології, принципи оптимального природокористування й охорони природи, розуміння соціальних і екологічних наслідків своєї професійної діяльності, планування і реалізація відповідних заходів;
- практичне й оперативне застосування знань і умінь у конкретних професійних ситуаціях;
- виконання робіт відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці;
- здатність використовувати професійно профільовані знання, уміння й навички в галузі фундаментальних розділів природознавства (жива та нежива природа).
- здатність до формування у дітей раннього та дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості (Я-концепції) дитини та усвідомлення власного місця у довкіллі.
- здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку навичок безпечної та екологічно доцільної поведінки і діяльності у побуті, природі і довкіллі.

- здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.
- здатність застосовувати сучасні засоби інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності.

3.Результати навчання за дисципліною

«Основи природознавства і методикою ознайомлення дітей з природою»

Програмні результати навчання:

ПРН-1. Розуміти і визначати соціально-культурні передумови дошкільної освіти (педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби); знаходити типові ознаки і специфіку процесів виховання, навчання, і розвитку дітей у ранньому і дошкільному віці.

ПРН-3. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання у розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПРН-4. Інтерпретувати зміст і вимоги Базового компонента дошкільної освіти в Україні та чинних програм дошкільної освіти, рекомендованих МОН України та обирати відповідні методики для їх забезпечення.

ПРН-6. Планувати освітню роботу з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими потребами та складати прогнози щодо її ефективності.

ПРН-7. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу; здійснювати управління його якістю; володіти вміннями, необхідними для реалізації Базового компонента дошкільної освіти в Україні та чинних освітніх програм; визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти.

ПРН-8. Вживати заходів щодо збереження фізичного і психічного здоров'я дітей та власного здоров'я.

ПРН-10. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і міжособистісне спілкування з дітьми раннього та дошкільного віку.

ПРН-15. Планувати освітній процес у закладах дошкільної освіти; розробляти плани та конспекти різних форм освітньої діяльності дітей раннього та дошкільного віку з урахуванням вікових особливостей та індивідуальних відмінностей.

ПРН-16. Дотримуватись етики професійного спілкування у взаємодії з учасниками освітнього процесу

ПРН-19. Здійснювати професійну діяльність в процесі соціальної взаємодії відповідно до нормативно-правових, законодавчих актів України, наказів МОН України.

ПРН-20. Демонструвати навички письмової та усної комунікації державною мовою.

Очікувані результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Студент має уявлення:

- про роль кожного з компонентів у довкіллі, в житті людини;
- про сезонні зміни в природі. Сезонні зміни в житті рослин і тварин;
- про вигляд Землі з космосу. Будову Всесвіту;
- про природні явища та об'єкти;
- про залежність стану природи від діяльності людини.

Студент може охарактеризувати:

- предмет, завдання і методи природознавства;
- довкілля- середовище, в якому живе людина, жива істота;
- відмінність живої і неживої природи;
- основні взаємозв'язки людини як живої істоти із Сонцем, водою, повітрям;
- властивості води і повітря;
- відмінності між культурними і дикорослими рослинами, між свійськими і дикими тваринами;
- основні природничі поняття;
- будову рослин і тварин. Значення рослин і тварин для природи і життя людей;
- основні типи зв'язків між організмами та середовищем існування, значення умов довкілля для життя людини;
- характерні ознаки організмів основних таксонів, обґрунтувати значення різноманітності організмів у природі та господарській діяльності людини.

Студент може використовувати набуті знання та уміння в практичній діяльності та повсякденному житті:

- спостерігати за станом природи;
- вимірювати температуру повітря, силу вітру і хмарності;
- порівнювати об'єкти живої і неживої природи;
- аргументувати відповіді на запитання стосовно довкілля, тварин, рослин, пір року;
- заповнювати календар погоди;
- володіти технологіями організації розвивального предметно - ігрового, природно- екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.
- розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.
- володіти методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних процесів дітьми раннього і дошкільного віку та стратегії їх урахування в процесі навчання, розвитку й виховання

- розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

4.

Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістовних модулів та тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт						
		Аудиторні					Самостійна	Підготовка
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	МКР		
Змістовний модуль I								
Тема1. Вступ до курсу. Природні умови України та її природні зони.	4	2					2	
Тема2. Психолого-педагогічні механізми формування природничо-екологічної компетентності дітей дошкільного віку.	5	2	2				1	
Тема3. Куточок природи як матеріальна база ознайомлення дітей з природою.	5	2		2			1	
Тема4. Ділянка дошкільного закладу.	7	2		2		2	1	
Разом	21	8	2	4		2	5	
Змістовний модуль II								
Тема5. Предмет,	7	4	2				1	

методи і завдання курсу. Наочні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.								
Тема 6. Словесні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	5	2	2				1	
Тема 7. Практичні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	7	2		2		2	1	
Разом	19	8	4	2		2	3	
Змістовний модуль III								
Тема 8. Форми організації роботи по ознайомленню дітей з природою.	5	2	2				1	
Тема 9. Екскурсія як організована форма навчання, як особливий вид занять.	8	2	2	2			2	
Тема 10. Засоби фіксації знань дітей про природу.	7	2	2			2	1	
Разом	20	6	6	2		2	4	
Загальна кількість годин	90	22	12	8		6	12	30

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Тема 1. Вступ до курсу. Природні умови України та її природні зони.

Рослинний та тваринний світ.

Природні умови України. Рельєф України, головні риси рельєфу, його характер. Клімат – як багаторічний режим погоди в даній місцевості. Кліматичні фактори. Основні метеорологічні елементи, їх характеристика. Прогнозування погоди. Водні ресурси України: моря, річки, озера, лимани, водосховища і ставки.

Зона мішаних лісів, лісостепова зона, степи, середземноморські субтропіки. Фактори, які зумовлюють створення природних комплексів. Екологічні проблеми окремих природничих зон. Урбанізація, рекреація. Природоохоронні об'єкти, національні природні парки, природні заповідники.

Різноманітність і багатство рослинного світу України. Роль рослин в природі і житті людини. Унікальна планетарна роль рослин.

Характерна особливість клімату України, причини зміни пір року, відхилення осі землі від площини орбіти; календарний, астрономічний, фенологічний початок пори року; характерні ознаки явищ в неживій природі, залежність тваринного і рослинного світу від явищ неживої природи, найбільш яскраві явища різних пір року: осені, зими, весни, літа.

Основні поняття теми: екологічні проблеми, науково-технічна революція, деградація озонового шару, ґрунтів, водойм, вивчення природи як фактор професійної підготовки вихователя.

Тема2. Психолого-педагогічні механізми формування природничо-екологічної компетентності дітей дошкільного віку та навичок сталого розвитку.

Зміст теми. Мета, завдання і принципи екологічної освіти особистості. Становлення поняття «екологічна культура». Екологічна культура як результат екологічної освіти. Екологічна культура педагога. Екологічна освіта – новий напрям дошкільної педагогіки. Мета і завдання екологічної освіти дітей дошкільного віку. Напрями формування природничо-екологічної компетенції дитини дошкільного віку. Емоційно-ціннісне ставлення дошкільника до природи – прояв зачатків екологічної культури. Позитивне ставлення до природи як результат формування природничо-екологічної компетенції дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: принципи, модель, екологічна культура, екологічна освіта, природничо-екологічна компетенція, екологічні уявлення, екологічна культура, еколого-доцільна поведінка, екосистеми, освіта для сталого розвитку.

Семінар № 1. Еко-освіта майбутнього вихователя як основа відповідального лідерства.

Тема 3. Куточок природи як матеріальна база ознайомлення дітей з природою. Куточок природи – важлива умова організації діяльності дітей дошкільного віку. Тварини та рослини в куточку природи.

Навчально-виховне значення куточка природи. З історії створення куточка природи. Вимоги до вибору тварин та рослин. Розміщення і обладнання куточка природи. Стандартне і нестандартне обладнання. Сезонні та постійні мешканці в куточку.

Основні поняття теми: куточок природи як розвивальне середовище, шлях формування реалістичних уявлень про природу, розвиток пізнавальних інтересів, системні знання, формування знань про залежності у природи, створення умови розвитку пізнавальних інтересів, прогресивні ознаки класу риб, пристосувальні

особливості до умов водного середовища, забезпечення біологічної рівноваги, достатнє природне освітлення, екологічні елементи в акваріумних середовищах.

Практична робота 1. Моделювання куточка природи в закладі дошкільної освіти.

Тема 4. Ділянка дошкільного закладу. Озеленення ділянки. Квітники на ділянці дошкільного закладу. Город на ділянці дошкільного закладу. Плодові дерева і плодово-ягідні кущі на ділянці дошкільного закладу

Ділянка дошкільного закладу як розвивальне середовище в ознайомленні дітей з природою. Вплив на розвиток всіх сторін особистості дитини. Організація різноманітної діяльності дітей – пізнавальної, ігрової, трудової. Вибір місця на ділянці дошкільного закладу для розташування квітників. Різноманітність форм квітників, залежність їх від наявності площі. Вимоги до озеленення ділянки. Умови планування городу на ділянці дошкільного закладу

Основні поняття теми: розвивальне середовище, компоненти озеленення, агротехніка у вирощуванні рослин, ландшафтний пейзаж, рослини вітрозапильні і комахозапильні, рослини одно і дводомні, мальовничі обриси крон, декоративний ефект. естетичний план, цикл розвитку рослин, дійове ставлення до створення краси, раціональність форми квітника, фонові квіти, килимові квітники, точки огляду квітників.

Практична робота № 2. Озеленення ділянки дошкільного закладу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ

МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ З ПРИРОДОЮ.

Тема 5. Вступ. Предмет, методи і завдання курсу. Наочні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Спостереження – основний метод ознайомлення дітей з природою.

Суть методу ознайомлення дітей з природою. Класифікація методів за різними джерелами. Аналіз різних систем класифікації методів. Визначення спостереження і

його навчально-виховне значення. Дослідження різними науковцями проблеми спостережень. Спостереження у природі – складна пізнавальна діяльність. Види спостережень.

Основні поняття теми: предмет, метод, особистість, фактор розвитку, вплив факторів природи на особистість, виховання, розвиток, всебічний розвиток, гармонійна дитина, гуманізація виховання, система знань, аналіз і синтез, мислення: образне, наочне, логічне, активна пізнавальна діяльність. спостереження, види, етапи, структура спостережень, ілюстративний матеріал, види ілюстративного матеріалу.

Семінар №2. Методика керівництва (проведення) спостереження.

Тема 6. Словесні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

Характеристика словесних методів ознайомлення дошкільників з природою. Взаємодія чуттєвого і раціонального пізнання. Розповідь вихователя. В чому полягає цінність розповіді вихователя. Розповіді сюжетні і описові. Словесні логічні завдання. Використання дитячої природознавчої літератури. Бесіда (вступні, супровідні, заключні). Вимоги до різних видів бесід, їх місце в навчально-виховному процесі в різних вікових групах. Специфіка змісту бесіди, її тип, своєрідність проведення, використання наочного матеріалу в ході бесіди.

Основні поняття теми: форма мислення, взаємодія пізнання чуттєвого і раціонального, оптимальність взаємодії, пізнавальні інтереси, словесні логічні завдання, причинно-наслідкові зв'язки, критичність мислення, елементи інформації, активація думки.

Семінар №3. Алгоритм проведення бесіди, використання наочного матеріалу в ході бесіди.

Тема 7. Практичні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Праця дітей в природі. Пошуково-дослідницька діяльність.

Праця в природі як один із основних методів ознайомлення дошкільників з природою. Навчально-виховне значення праці в природі, її своєрідність. Педагогічні та гігієнічні вимоги до праці дітей у природі. Види праці в природі, їх

зміст у різних вікових групах. Форми організації праці дітей у природі: доручення, чергування, колективна праця дітей у природі. Методика організації праці в природі з дітьми різних вікових груп.

Основні поняття теми: оптимальність діяльності в праці, динамічність, цінність орієнтації, гуманістична спрямованість праці, зміст доручень, особливості орієнтації чергувань, методика організації колективної праці, комплекси до організації різних видів праці.

Практична робота № 3. Організація проведення ігор та праці в природі з дітьми дошкільного віку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ ПО ОЗНАЙОМЛЕННЮ ДІТЕЙ З ПРИРОДОЮ.

Тема 8. Форми організації та планування роботи по ознайомленню дітей з природою. Загальна характеристика основних форм ознайомлення з природою. Заняття як важлива форма ознайомлення дітей з природою. Планування і облік роботи по ознайомленню дітей з природою.

Необхідність використання різноманітних форм у навчально-виховному процесі ДЗН та сім'ї. Зв'язок навчальних завдань з різними формами роботи.

Значення і місце занять у системі роботи ознайомлення з природою дітей різних вікових груп. Зміст знань, умінь і навичок, що формуються на заняттях з природознавства, виходячи з вимог програми. Система і послідовність занять, пов'язаних з природою у різні пори року. Значення, мета та основні принципи планування природи з ознайомлення дітей з природою. Вимоги до планування.

Основні поняття теми: спільна навчальна діяльність, дошкільна дидактика, процес навчання на як спеціально організована діяльність; залежність методу навчання від форми організації дітей, особистісно-орієнтовані форми, формування початкових уявлень, варіативність у плануванні, розгорнутий план, план-схема, план-конспект.

Семінар№ 4. Вимоги до організації заняття з ознайомлення дітей з природою.

Тема 9. Екскурсія як організована форма навчання, як особливий вид занять. Цільові і повсякденні прогулянки в природу.

Місце екскурсії в системі роботи щодо ознайомлення дітей з природою в умовах дитячого садка та сім'ї. Тематика і структура екскурсій в природу. Методика проведення екскурсій. Підготовка вихователя до екскурсії. Визначення програмових завдань, місця маршруту екскурсії, підбір обладнання для збору і розміщення природного матеріалу. Підготовка дітей до екскурсії. Цільові прогулянки, їх значення в збагаченні уявлень дітей про довкілля, в пізнанні природного середовища місцевості. Умови проведення цільових прогулянок. Відмінність між екскурсіями, цільовою і повсякденною прогулянкою. Зміст спостережень на цільових прогулянок.

Повсякденні прогулянки. Місце прогулянок в режимі дня та навчально-виховному процесі. Організація різноманітних ігор з природним матеріалом на прогулянках в різні пори року. Праця дітей на ділянках під час прогулянок. Організація пошуково-дослідницької діяльності на прогулянці.

Основні поняття теми: форма навчання, структура екскурсії, методичні компоненти екскурсії, види екскурсій, екскурсійне обладнання, інформаційне поле про взаємозв'язки в природі, поняття про природокористування, режимні процеси, цільові прогулянки, повсякденні прогулянки, постійні і періодичні елементи в структурі прогулянки.

Практична робота №4. Планування екскурсій, цільових прогулянок, щоденних прогулянок в природу з дітьми різних вікових груп.

Семінар№ 5. Екологічна спрямованість ознайомлення дітей з природою на прогулянках.

Тема 10. Засоби фіксації знань дітей про природу.

Потреба фіксації знань у дітей дошкільного віку. Способи фіксації знань у дітей дошкільного віку: ведення календарів природи та погоди в різних вікових групах,

складання букетів, гербаріїв, колекцій, малювання, аплікація, виготовлення поробок з природного матеріалу. Особливості ведення календарів погоди в усіх вікових групах і календарів природи в старшому дошкільному віці. Методика організації природничих розваг. Зв'язок ознайомлення дошкільників з природою з іншими розділами.

Основні поняття теми: своєрідність пізнання дошкільниками закономірностей сезонних змін в природі в різні пори року, розвиток у дітей спостережливості, залежність форми фіксації знань про природу із ускладненням знань; унаочнення процесу поступових змін в природі, особливості гуманізації педагогічного процесу, краєзнавчі підходи у навчанні і вихованні.

Семінар № 6. Фіксація знань дітей про природу. Ведення календаря природи.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	3	3
Відвідування семінарських занять	1	1	1	2	2	3	3
Відвідування практичних занять	1	2	2	1	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	1	10	2	20	3	20
Робота на практичному занятті	10	2	20	1	10	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	3	15	3	15
Виконання модульної	25	1	25	1	25	1	25

роботи							
Всього балів		82		77		77	
Разом							
Максимальна кількість балів	236						
Розрахунок коефіцієнта:	236/ 60= 3.93						

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

При перевірці та оцінюванні знань, якими оволодів майбутній спеціаліст застосовуються такі критерії:

- високий понятійний рівень;
- глибина, широта, повнота питання, що висвітлюється;
- осмисленість і усвідомленість затверджених положень теми, яка розкривається студентом;
- логічність та послідовність під час відповіді;
- доведення та аналіз теорій, концепцій, вчень, які вивчалися;
- самостійність мислення;
- впевненість в правоті своїх суджень;
- вміння виділяти головне;
- вміння встановлювати між предметні та внутрішньопредметні зв'язки;
- вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми;
- стилістично грамотна мова.

<i>№ з/п</i>	<i>Назва теми</i>	<i>К-ть год.</i>	<i>К-ть балів</i>
1	Тема 1. Вступ до курсу. Природні умови України та її природні зони. Рослинний та тваринний світ. <ul style="list-style-type: none"> - Опишіть морфологічні ознаки ґрунтів. - Проаналізуйте сезонні зміни в природі України, враховуючи характер особливостей клімату України. - Дайте короткий аналіз основних видів рослинних угруповань України. 	2	5
2	Тема2. Психолого-педагогічні механізми формування природничо-екологічної компетентності дітей дошкільного віку та навичок сталого розвитку. <ul style="list-style-type: none"> - З'ясуйте поняття «екологія». - Розгляньте основні напрямки екологічного виховання дітей старшої групи. - Розгляньте складові змісту Базового компонента «Дитина в природному довкіллі». 	1	5

3	<p>Тема 3. Куточок природи як матеріальна база ознайомлення дітей з природою.</p> <p>Куточок природи – важлива умова організації діяльності дітей дошкільного віку. Тварини та рослини в куточку природи.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дайте біологічну характеристику птахів, яких можна утримувати в куточку природи. - Опишіть представників ряду гризунів в куточку природи. - Розгляньте та опишіть представників акваріумних риб куточка природи старшої групи. 	1	5
4	<p>Тема 4. Ділянка дошкільного закладу. Озеленення ділянки. Квітники на ділянці дошкільного закладу. Город на ділянці дошкільного закладу. Плодові дерева і плодово-ягідні кущі на ділянці дошкільного закладу.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Опишіть основні правила догляду за рослинами квітника. - Розгляньте умови догляду за деревами і кущами в ЗДО. - Опишіть сезонні роботи в плодовому саду. 	1	5
5	<p>Тема 5. Наочні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Складіть схему спостереження за явищами неживої природи, враховуючи індивідуальні та психолого-фізіологічні особливості дітей. - Обґрунтуйте вибір прийомів, під час спостереження за морською свинкою, які спонукають інтерес у дітей до тварин. 	1	5
6	<p>Тема 6. Словесні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Використовуючи схему розповіді, опишіть методику проведення сюжетної, описової розповіді. - Побудуйте алгоритм запланованої бесіди з дітьми молодшого дошкільного віку про весну. 	2	5
7	<p>Тема 7. Практичні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розкрийте методику проведення дослідів при ознайомлення дітей з властивостями ґрунту (вікова група за вибором студента) - Наведіть приклад дидактичних ігор, які використовується при ознайомленні дошкільників з порами року. 	1	5
8	<p>Тема 8. Форми організації та планування роботи по</p>		

	<p>ознайомленню дітей дошкільного віку з природою.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Враховуючи вимоги до складання розкладу занять та програмовий зміст, методи роботи складіть план роботи на тиждень (занять з ознайомленням дітей з природою). - Складіть план-конспект заняття з фронтальної праці в природі з дітьми середнього дошкільного віку. 	1	5
9	<p>Тема 9. Екскурсія як організована форма навчання, як особливий вид занять. Цільові і повсякденні прогулянки в природу з дітьми дошкільного віку.</p> <ul style="list-style-type: none"> - З'ясуйте поняття «екологічна стежинка». - Складіть план роботи на «екологічній стежині» для дітей середнього дошкільного віку. - Складіть план-конспект екскурсії по екологічній стежині на зупинку «Плодовий сад». 	1	5
10	<p>Тема 10. Засоби фіксації знань дітей про природу.</p> <ul style="list-style-type: none"> - З'ясуйте основні особливості ведення календарів погоди в усіх вікових групах і календарів природи в старшому дошкільному віці. - Розгляньте методику організації проведення природничих розваг. - Складіть план-конспект проведення нетрадиційного заняття з природознавства. 	1	
Разом		12	60

Критерії оцінювання

Самостійна робота з кожної теми за робочою навчальною програмою оцінюється у сумі в діапазоні від 0 балів до 5 балів:

- 5 балів – робота виконана в повному обсязі;
- 4 бали – якщо допускаються незначні помилки;
- 3 бали – обсяг виконаної роботи становить 50% - 40%;
- 2 бали - обсяг виконаної роботи становить 20% - 30%;
- 1 бал - обсяг виконаної роботи становить менше 10%

Контроль самостійної роботи здійснюється у вигляді:

- тестування;
- співбесіди;
- заповнення зошиту з самостійної роботи

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Завдання для модульної контрольної роботи містять різнорівневі тестові завдання (20 тестів) та запитання з розгорнутою відповіддю (2 запитання). За кожну правильну відповідь на 1 тестове завдання виставляється 1 бал, за неправильну відповідь – 0 балів, відповідь на запитання з розгорнутою відповіддю по 2,5 відповідно. Модульна контрольна робота вважається зарахованою, якщо вона оцінена на 15 та більше балів.

До модульної контрольної роботи допускаються студенти, які відвідали не менше 90% аудиторних занять і отримали не менше 60% від можливої кількості балів за поточну роботу.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: письмова.

I питання. Виконати тестові завдання

II питання. Орієнтовний перелік практичних завдань.

Тривалість проведення: 2 години.

Максимальна кількість балів: 40 балів

Тести: 30 балів (1,5 * 20 = 30)

Практичне питання оцінюються максимум по 10 балів.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання практичних питань:

- Повнота і вичерпність відповіді – до 8 балів включно;
- Володіння термінологією і методичним апаратом – до 2 балів включно.

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

Орієнтовний перелік тем, за якими складені тестові завдання:

1. Вступ до курсу. Природні умови України та її природні зони. Рослинний та тваринний світ. Сезонні зміни в природі України. Екологічні проблеми України.

2. Куточок природи як матеріальна база ознайомлення дітей з природою.

3. Куточок природи в дитячому садку. Тварини в куточку природи.

4. Ділянка дошкільного закладу. Озеленення ділянки. Квітники на ділянці дошкільного закладу.

5. Вступ. Предмет, методи і завдання курсу. Становлення і розвиток методики ознайомлення з природою.. Загальна характеристика різноманітних методів.

Наочні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Спостереження – основний метод ознайомлення дітей з природою. Використання ілюстративного матеріалу під час ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

6. Словесні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

7. Практичні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

8. Форми організації та планування роботи по ознайомленню дітей з природою. Загальна характеристика основних форм ознайомлення з природою.

9. Екскурсія як організована форма навчання. Цільові та повсякденні прогулянки дітей дошкільного віку в природі.

10. Засоби фіксації знань дітей про природу.

Орієнтовний перелік практичних завдань до екзамену:

1. Складіть план-схему цільової прогулянки по ділянці ДНЗ до фруктового саду (молодша група).
2. Розкрийте методику проведення дослідів при ознайомленні дітей з властивостями ґрунту (середня група).
3. Складіть план-конспект екскурсії з дітьми старшого дошкільного віку на город.
4. Складіть конспект колективної праці з дітьми старшого дошкільного віку на квітнику за темою: «Висаджування розсади квітів».
5. Складіть конспект колективної праці з дітьми середнього дошкільного віку за темою: «Висаджування цибулі».
6. Скласти план спостереження за морською свинкою, які викликають інтерес у дітей до тварини.
7. Складіть план спостереження за явищами неживої природи взимку на прогулянці з дітьми середнього дошкільного віку.
8. Розкрийте методику проведення дослідів для дітей старшого дошкільного віку з ознайомлення дітей з властивостями води.
9. Складіть план заняття з дітьми середнього дошкільного віку за темою: «Спостереження за рибкою».
10. Наведіть приклад дидактичних ігор, які використаєте при ознайомленні дошкільників з порами року (середня група).
11. Розробіть методику проведення гри «Овочевий магазин» для дітей старшого дошкільного віку.
12. Складіть перелік запитань для запланованої бесіди з дітьми молодшого дошкільного віку про весну.
13. Складіть дидактичні ігри природничого змісту, що сприяють сенсорному вихованню дітей молодшої групи.
14. Складіть план-конспект екскурсії за межі ДНЗ за темою: «Літні явища в природі», враховуючи вікові можливості дітей.
15. Складіть дидактичну гру «Чарівна торбинка» для дітей молодшого дошкільного віку, вказавши послідовність проведення цієї гри та роль вихователя в керівництві грою.
16. Складіть план-схему спостереження за папугою з дітьми молодшого дошкільного віку.
17. Розкрийте методику проведення дослідів з ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з властивостями повітря.
18. Складіть план-схему спостереження за станом неба і погодою (старша група).

19. Складіть план - конспект цільової прогулянки до весняного скверу з дітьми старшого дошкільного віку, використавши прийоми на підсилення емоційного сприйняття весняного пейзажу.

20. Складіть план - конспект цільової прогулянки з дітьми середнього дошкільного віку до плодового дерева.

21. Складіть план-схему розглядання картини «Білки» (серія «Дикі тварини») з дітьми середнього дошкільного віку, вказавши використані прийоми.

22. Складіть план роботи "На екологічній стежині" (в межах ДНЗ) для дітей середнього дошкільного віку.

23. Складіть декілька (4-5) доручень по догляду за мешканцями куточка природи з дітьми старшого дошкільного віку.

24. Складіть план спостереження за дощовим черв'яком з дітьми середньої групи.

25. Складіть план-конспект екскурсії з дітьми влітку на квітник (середня вікова група).

26. Складіть план-конспект екскурсії по екологічній стежині на зупинку «Плодовий сад» (старша вікова група).

27. Скласти план -конспект цільової прогулянки на тему: «Стан неба восени»(середня група)

28. Складіть план ознайомлення дітей молодшого дошкільного віку з новою кімнатною рослиною: бальзаміном.

29. Складіть конспект-спостереження за зимуючими птахами з дітьми старшого дошкільного віку.

30. Складіть конспект комплексного заняття по ознайомленню дітей старшого дошкільного віку із зимовими явищами з використанням дослідів.

31. Скласти план - опис порівняння двох кімнатних рослин з дітьми молодшого дошкільного віку.

32. Складіть план-конспект нетрадиційного заняття (вид заняття за вибором студента) з дітьми середнього дошкільного віку.

33. Розкрийте методику проведення дослідів для ознайомлення дітей з властивостями піску (вікова група за вибором студента).

34. Складіть план спостережень при ознайомленні дітей з мурахами.

35. Складіть план спостереження за Сонцем з дітьми старшого дошкільного віку.

36. Складіть план-конспект посадки насіння гороху на городі з дітьми другої молодшої групи.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Рейтингова оцінка	Кількість балів
Відмінно	A	100-90
Дуже добре	B	82-89
Добре	C	75-81
Задовільно	D	69-74
Достатньо	E	60-68
Незадовільно	F	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

**Навчально-методична карта дисципліни «Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою»
Всього 90 год, з них аудиторних - 48 год.. (лекції – 22 год., семінари –12 год., практичних – 8 год.,
модульний контроль – бгод.) СО – 12 год, підготовка до підс. контролю 30год.**

Модулі	Змістовий модуль I.							Змістовий модуль II.						
Назва модуля	Основи природознавства							Теоретично-методичні засади методики ознайомлення дошкільників з природою.						
Кількість балів за модуль	82 балів							77 балів						
	1	2	3	4				5	6	7	8			
Теми лекцій	Вступ до курсу. Природні умови України та її	Формув. Психолого-природн.	Куточок природи в				Ділянка дошкільного		Вступ. Предмет.	Наочні методи ознайомлення	Словесні методи	Практичні методи		
Теми семінарських занять		Сем.1 еко-освіта майб. виховат.								ипров. спостер.			Семінар4 .Практичні та	

Теми практичних занять			Пр1 Мод елюв . Куто чка				Пр.2 Озеленення ліянки						Пр.р. 3 Планування практичної роботи по організації спостережень в різних вікових групах	Пр.р.4 Планування практичної роботи по; організації пошук. осл. діял-ті і праці в різних вік.групах	
Модульний контроль	25 балів						25 балів								
Самостійна робота	Табл.6.1. (5 балів)	Табл..6.1 (5балів)			Табл..6.1 (5балів)		Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)		Табл. 6.1 (5 балів)		Табл.6.1 (5 балів)			
Підсумковий контроль															

Модулі	Змістовий модуль III.						
Назва модуля	Форми організації та планування роботи по ознайомленню дітей з природою						
Кількість балів за модуль	<u>77</u> балів						
Лекції	9	10				11	
Теми лекцій	Форми організації та планування роботи по	Екскурсія як організована форма навчання, як особливий ви занятъ.				Засоби фіксації знанъ дітей про	
Теми семінарських занятъ				Семінар 5. Екологічна спрямованість ознайомлення з природою на повсякденних і			Семінар 6 Фіксація знанъ дітей про природу. Ведення календаря
Теми практичних занятъ							
Модульний контроль	25 балів						
Самостійна робота	Табл.6.1. (5 балів)			Табл. 6.1 (5балів)			
Підсумковий контроль	екзамен						

8. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Беленька Г.В. Віконечко в природу: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку / Г.В. Беленька. – Київ: Сім кольорів, 2016 – 56 с.
2. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років (3-тє видання, доопрацьоване і доповнене) / наук.кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, наук. кер. програмою: О.В. Проскура та ін.. – Київ: Університет ім. Б. Грінченка, 2015 – 492 с.
3. Беленька Г.В., Науменко Н.О., Половіна О.А. Дошкільнятам про світ природи: Старший дошкільний вік: навч.- метод. посіб. / Г.В. Беленька, Н.О. Науменко, О.А. Половіна. – Київ: Генеза, 2015 – 112 с.
4. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк; наук. ред. Г.В.Беленька; авт. кол.: Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, В.М.Вертугіна та ін. – К.: Київ.ун-т ім.Б.Грінченка, 2016. – 352с.
5. Дошкільнятам про світ природи: Діти п'ятого року життя (середній дошкільний вік): навч.-метод. посіб. / Г.В.Беленька, О.А.Половіна. – К.: Генеза, 2016. – 98с. (Настільна книжка вихователя). ISBN 978-966-11-0761-7
6. Дошкільнятам про світ природи: Діти четвертого року життя (молодший дошкільний вік): навч.-метод. посіб. / Г.В.Беленька, О.А.Половіна. – К.: Генеза, 2018 – 128с.
7. Присяжнюк Л. Еколого-природнича освіта дошкільнят у поліфонії інноваційних підходів // Лариса Присяжнюк // Палітра педагога, 2017, №6 – С.3-6

9. Додаткові ресурси

1. Беленька Г.В. Дитина в довкіллі: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку. /Г.В. Беленька . Дитина в довкіллі: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку.– Київ: Сім кольорів, 2016. – 56 с.

2. Беленька Г.В. Знайомтеся: жук-сонечко. Методична скарбничка вихователя. - № 6 / Г.В. Беленька . Знайомтеся: жук-сонечко. Методична скарбничка вихователя.-Київ, 2018 – С. 36 – 39, 45.
3. Беленька Г.В. Природничі науки в казках, запитаннях, завданнях, дослідях. Науково-методичний посібник для дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. / Г.В.Беленька . Природничі науки в казках, запитаннях, завданнях, дослідях. Науково-методичний посібник для дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку – Київ: Шкільний світ, 2016 – 128 с.
4. Богініч О.Л. Беленька Г.В. Природа і Рух. Посібник для батьків, дошкільнят та соціальних педагогів. / О.Л. Богініч, Г.В. Беленька . Природа і Рух. Посібник для батьків, дошкільнят та соціальних педагогів. - Київ.: Кобза, 2014 – 192 с.
5. Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників: Метод. посіб. / З.П. Плохій . – Київ.: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2017 –173 с.

Інформаційні ресурси

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) // Наказ МОН №33 від 12.01.2021/
https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
- 2.Джигирей В. С. Основи екології та охорона навколишнього природного середовища. [Електронний ресурс] / В. С. Джигирей, В. М. Сторожук, Р. А. Яцюк // Ранок. – 2006. – Режим доступу до ресурсу: <http://libfree.com/140635485-ekologiyaekologiya.html>.
- 3.Потіш Л.А. Екологія [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://libfree.com/109459227-ekologiyaekologiya_potish_la.html
- 4.Проект «Дослідження дерева». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://collections.infocollections.org/ukedu/uk/d/Js5133u/5.html>
- 5.Екологічний атлас Києва. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://file.menr.gov.ua/publ/kyiv2003/atlas03_u/atlaskiev.htm